

Verslag van de Egypte reis 2008 (9 t/m 26 maart).

De reis was een vervolgreis georganiseerd door de Senioren Academie en het reisbureau Djed Reizen en volgde op een vervolgcursus Cultuur van het Oude Egypte gegeven door Julia Harvey.

Niet allen van de 25 deelnemers hadden de basiscursus of de vervolgcursus gevolgd of hadden de daaraan verbonden basisreis naar Egypte gemaakt, maar voor velen was dit toch een tweede kennismaking met archeologisch Egypte. De reis werd begeleid door de cursusleidster Julia Harvey, enkele medewerkers van Djed Reizen, die steeds op essentiële punten op voortreffelijke wijze de benodigde zaken regelden, door hun gids Mohamed Mahmoud Abd el-Mawgoud, die voor velen een goede bekende was, de chauffeur Mohamed Abd el-Aziz, die de bus op uitstekende wijze door het soms wel erg drukke verkeer loodste en de militaire politie, die voor of achter de bus reed als bewaking en om de weg vrij te maken. De taken van de laatste werden te water overgenomen door de Marine.

De reis kan ingedeeld worden in vier delen:

- een eerste en laatste deel dat zich afspeelde in of vlak bij Cairo
- een reis langs bezienswaardigheden in de Nijldelta
- een reis van Cairo tot Aswan
- een cruise op het Nasser meer met het M.S. Eugénie.

Om en in Cairo

Op de eerste dag werd een bezoek gebracht aan de Trappenpiramide van Zoser (3e dynastie) in Saqqara en aan het, recent ingerichte, museum genoemd naar de architect ervan, Imhotep. Niet minder indrukwekkend waren de mastaba's (tomben) van Ti en Ptah-hotep uit ongeveer 2400 v Chr., waar vooral prachtige taferelen uit het dagelijkse leven bewaard waren gebleven. Daarna werd bij Mit Rahina het oude Memphis bezocht met het meest imposante stuk, de Kolos van Ramsus II. Daarna werd een papyrusfabriek- en winkel bezocht waar een ieder zijn of haar kooplust, of het bedwingen daarvan, kon oefenen.

Op de twee laatste dagen van de reis was het gezelschap weer terug in Cairo. Uiteraard werd het Egyptisch Museum bezocht met de gigantische voorraad aan oud-Egyptische stukken, maar ook het Koptisch museum, dat recent was heropend en fantastisch was ingericht. Er werd, onder leiding van een lokale gids, ook een bezoek gebracht aan de Ahmed Ibn Tulun moskee (A.D. 876), en het daar tegenaan liggende Gayer Anderson museum. Tevens werden de Ben-Ezra synagoge, de Hangende Kerk en de Abu Girgis (Sint Joris) kerk bezocht. De dag en de reis werd afgesloten met een diner in een oriëntaals restaurant.

De reis door de Nijldelta

Van Cairo voerde de reis naar Ismailia aan het Forsan meer en het Suez kanaal. Onderweg werd een bezoek gebracht aan de stad en tempelruïnes van Boebastis (Tell Basta), met o.a. een mooi beeld van een dochter of vrouw van de farao Osorkon II. Ook het Grieks-Romeinse museum in Ismailia werd bezocht. Na Ismailia ging de tocht verder door het landbouwgebied van de Nijldelta. Voorafgegaan door militaire politie, die zich soms met loeiende sirene een weg baande door de dorpen, bereikten wij eerst Tanis (San El Hagar) waar overblijfselen van de tempel van Nectanebo I, gebouwd met blokken van PiRamesse, de hoofdstad van Rameses II dat niet ver vandaan lag, en tempels gewijd aan de goden Moet en Horus werden bekeken. De gouden en zilveren kostbaarheden (zoals de zilveren sarcophaag van Chéchonq II) van de begraafplaats van Tanis werden later in het Egyptisch museum in Cairo bekeken. De lange tocht werd voortgezet door het platteland, met interessante irrigatiewerken, veel (plastic) afval en, af en toe, ons toewuivende mensen.

In Alexandrië, waar we verbleven in een fraai hotel aan de boulevard, werden bezoeken afgelegd aan het Nationale Museum, een Romeins Amphitheater, de indrukwekkende Serapis-tempel, gebouwd door Ptolemeus I en afgemaakt door Ptolemeus III, de katakomben van Kom asj Sjoegafa en het fort Qaytbay, dat op de plaats staat waar vroeger de beroemde vuurtoren heeft gestaan. Bovendien werd een bezoek gebracht aan de prachtige, enkele jaren geleden gebouwde, Bibliotheca Alexandria (www.biblialex.org en www.ulib.org), en werd, gedurende een stadswandeling een goede indruk gekregen van de oude stad.

Op de zesde dag van de reis werd de Nijldelta verlaten via de Wadi el Natroen, beroemd om zijn zoutmeren – hier werd de natron voor mummificatie gewonnen –, en een bezoek aan het koptische klooster Der es-Surjan.

De reis naar Aswan.

Met de bus werd het traject tussen Cairo en Aswan afgelegd, eerst aan de westoever (met vele tomben en rotsgraven en de tempels van Abydos en Dendera) en tussen Luxor en Aswan aan de oostelijke oever van de Nijl. In de omgeving van El-Minya werden rotsgraven van gouvorstren uit het Middenrijk (12e en 13^e dynastie) bij Beni Hassan, Speos Artemidos, met een tempel gebouwd door Hatshepsut en Sety I, de tombe van Petosiris in de necropool van Tuna al-Gebel (300 B.C.) en twee beelden van de god Thoth (afgebeeld als aap; 1370 B.C.) bij de oude stad El Ashmunein bekeken. De volgende dag, op weg naar Sohag, werd het Tell el-Armarna gebied (Achetaton – de stad van koning Akhenaton) bezocht. Wij merkten, tot onze ongerustheid, dat de voorschriften voor de pont over de Nijl andere zijn dan in Nederland. Het verlaten van de bus was b.v. verboden en afsluitende kettingen of slagbomen waren niet aanwezig.

In Tell el-Amarna werden een grensstèle, enkele rotsgraven (o.a. Panehsy, Pentu, Ahmose en Meryre) en de resten van het noordelijk paleis van Nefertiti bezocht. Tussen Sohag en Luxor werden de tempels in Abydos (Seti I en Ramses II), gewijd aan Osiris, Isis en Horus, met daarin o.a. de 'King list' – een opsomming van de cartouches van vele voorgaande koningen – bezocht, waarna in beschermd konvooi gereden werd naar Dendera voor een bezoek aan de Hathor tempel. Aan het eind van de dag brachten de meesten een bezoek aan het mooie museum in Luxor. De volgende dag werd de westoever bezocht met de gigantische beelden van Memnon, de dodentempel en het museum van Merenptah en het Ramesseum (dodentempel van Ramses II). Nadat ook een bedrijf waar albast wordt bewerkt was bekeken, werden in het Dal der Koninginnen graven bezocht van twee zonen van Ramses III, die op jonge leeftijd waren overleden (de prinsen Kha-em-Waset en Amon-Her-Khopshef), en van Koningin Tyti, misschien een van de vrouwen van Rameses III. In het dal der edelen werden de tombes van Nakht (de sterrekundige van de Amoun-Ra tempel in Karnak ten tijde van Toetmosis IV) en Menna (temp. Thoetmosis IV) bekeken. Op de laatste dag van dit traject werd in konvooi naar El Kab gereden, waar restanten van twee tempels en enkele rotsgraven (van Paheri, Achmes, Setan en Renni) werden bezichtigd. Nadat we via een rit door de woestijn een tempel van Hathor (Amenhotep III) en een tempel van Thoth (temp. Rameses II) hadden bezichtigd, merkten we dat de militaire begeleiding ook nadelen had, namelijk dat als de afspraken niet klopten hun medewerking verder ontbrak. Nadat deze machtsstrijd door onze geduldige gids Mohamed was gewonnen, konden we de dag afsluiten met een bezoek aan het Nubische Museum in Aswan en, voor velen, een drankje op het terras van het Old Cataract Hotel (zie Agatha Christie).

Cruise op het Nassermeer

Op de twaalfde dag van de reis scheepten wij ons, na een bezoek aan de 'onvoltooide obelisk', de tempel van Philae en een bezichtiging van de 'High Dam', in op het M.S. Eugénie. Een vroegere raderboot die, in oud-Engelse stijl, voorzien van 'high tea' en uitstekende diners een voortreffelijk onderkomen bood. Later die dag werden de Grieks-Romeinse Kalabsha tempel en de rotstempel van Beit el-Wali (temp. Rameses II) bezocht in de motorboot van de Eugénie. Tijdens de tweede dag aan boord (varen begon om 5 uur 's ochtends) werd een excursie gemaakt naar de Nubisch tempels van Wadi Al-Seboea (met een mooie sphinxenallee), Al Maharraqa, en Dakka, die alle gered waren uit het ondergestroomde gebied. De volgende dag waren de tempels van Amada (gewijd aan Re-hor-Akhty), en Derr (gewijd aan Ramses II) en de kleine graf van Pennut aan de beurt. Tevens werd er even gestopt bij het oude fort Kasr Ibrim, het enige stukje historisch oud-Nubië dat nog boven water gebleven is. Aan het eind van die dag waren de aankomst over het Nassermeer in Abu Simbel, de bezichtiging van de beide tempels (gewijd aan Ramses II en Nefertari en Hathor) en de 's avonds opgevoerde 'sound and light show' ter afsluiting, één van de hoogpunten van deze voortreffelijke reis. Behoudens een enkele 'off-day' door verkoudheid (door de airco) of diarree, heeft een ieder elke dag van deze tocht genoten en de informatie dat het in Nederland vroom, sneeuwde en regende heeft de vreugde alleen maar kunnen vergroten.

Jan Minderhoud